

Nr 133.

Av herrar **Wedén** och **Kollberg**, om uppförande vid ett av pansarregementena av en tidsenlig tvätt- och smörjhall för stridsvagnar, m. m.

Under många år har en livlig diskussion förts om den grad av effektivitet, med vilken värnpliktstjänstgöringstiden utnyttjas. Stora framsteg ha otvivelaktigt i detta avseende gjorts, men en ganska allmän föreställning, att åtskilligt mera kunde göras, torde förefinnas, icke minst bland de värnpliktiga.

Beträffande sådana värnpliktiga, som uttagas till stridsvagnsutbildning, torde stor enighet råda om att dessas kvalitet måste vara god och att de redan vid inryckningen böra besitta viss motorkunskap. Icke förty tillhöra de en värnpliktskategori inom armén, som i särskilt hög grad är i behov av att den effektiva tjänstgöringstiden blir den längsta möjliga.

Delvis beroende på omodern anordningar och brist på materiel inkräktas emellertid den effektiva utbildningstiden för de värnpliktiga på stridsvagnsutbildningslinjen i stor utsträckning. Detta synes huvudsakligen bero på förhållanden i samband med materiel- och vagnvården. Sakkunniga beräkningar visa, att stridsvagnsförare under den större delen av utbildningstiden måste anlitas för materielvård åtminstone ca 10 timmar per vecka, sannolikt ibland längre tid, och stridsvagnsskyttarna ungefär hälften av denna tid eller ca fem timmar per vecka. Detta motsvarar sammanlagt för den aktuella utbildningstiden ca 40 resp. 20 utbildningsdagar.

Givet är att stridsvagnsbesättningarna måste lära sig att sköta och vårda motormaterielen, då det är nödvändigt att de kunna göra detta under fältmässiga förhållanden. För detta slag av utbildning synes dock normalt en mycket kortare tid förslå. Det är ju här fråga om värnpliktiga, som i stor utsträckning redan före utbildningstiden skaffat sig kännedom om motormateriel och som i själva verket torde betrakta den överdrivna tiden för vagnvården som ett tämligen själsdödande handräckningsarbete. Här finns av allt att döma tid att vinna, som skulle kunna användas för en välbehörlig effektivisering av den direkta stridsvagnstjänsten.

För att ernå detta borde möjligheterna utnyttjas att övergå till modernare metoder för materielvården. De nu använda, t. ex. för rengöring av stridsvagnar, innebära ofta på grund av otillräckliga hjälpmedel starkt slöseri med de värnpliktigas tid. Skäl synas tala för att låta omdisponerad civilanställd personal eller lämplig handräckningspersonal sköta den materiel-

vård, som erfordras utöver den, som är nödvändig för att de för stridsvagnstjänst avsedda värnpliktiga skola få en i detta avseende tillfredsställande utbildning. Visserligen skulle kostnader uppstå i samband härmed, men givetvis kan den uppfattningen icke drivas, att det ingenting kostar, om stridsvagnstjänstens värnpliktiga sköta sådan materielvård utöver vad som är nödvändigt för deras utbildning, i synnerhet icke om deras utbildning för verklig stridstjänst härigenom blir mindre effektiv. Fråga är, om icke t. ex. personal från pansarregementenas verkstäder, som för att få sysselsättning hela året ofta måste åtaga sig arbeten från civila uppdragsgivare, skulle kunna användas för här diskuterade ändamål. Även annan redan befintlig civil personal skulle måhända efter viss omorganisation kunna användas härför.

Oavsett om värnpliktiga eller civilanställda skola handha huvuddelen av materielvården beträffande stridsvagnarna, synes emellertid övergången till moderna materielvårdsmetoder i detta fall böra påskyndas. Därigenom kan mycken tid vinnas. Påpekanden ha gjorts om bristen vid pansarregementena på moderna och välutrustade tvätt- och smörjhallar. Anordningarna för dylika arbeten torde vid dessa genomsnittligt icke kunna mäta sig med de bäst ordnade privata anläggningarna för liknande ändamål. Maskinella anordningar kunna även på detta område i hög grad ersätta dyrbar mänsklig arbetskraft och utföra dessutom många gånger själva arbetsuppgiften bättre.

Kostnaden för en tidsenlig tvätt- och smörjhall av den storleksordning, som kräves för ett pansarregemente, och utrustad med alla moderna maskiner, kan mycket approximativt beräknas till ca 800 000 å 900 000 kronor. Skäl synas föreligga att åtminstone vid ett pansarregemente anlägga en sådan hall för att pröva de möjligheter som därigenom uppstå till rationalisering av vagnvården och därmed följande ökad effektiv tjänstgöringstid vid stridsvagnsförbanden. Kostnaden för en sådan hall torde på kort tid uppvägas av fördelar i ovannämnda avseenden, varför anläggningen kan betraktas som en besparing.

I detta sammanhang förtjänar även en annan omständighet i samband med stridsvagnsmaterielen att beröras. För närvarande användas de dyrbara för krigsbehov avsedda stridsvagnarna även i körskolorna. De utsättas härigenom givetvis för en särskilt stark förslitning. Det förefaller som om avsevärda besparingar, i fråga om såväl pengar som tid, skulle kunna göras genom att till stridsvagnskörskolornas förfogande ställa speciella skolkörningsvagnar, utan en del dyrbara utrustningsdetaljer såsom pansar, vapen, radio- och riktinstrument, tornvridningsanläggningar o. s. v., men naturligtvis försedda med vanliga motoranläggningar och kraftöverföringsaggregat samt ballastade till en vanlig stridsvagns fulla vikt.

Med åberopande av ovanstående hemställes därför,
att riksdagen måtte besluta

1. om uppförandet vid ett av pansarregementena av en tidsenlig, med moderna maskinella anordningar försedd tvätt- och smörjhall för stridsvagnar samt att för detta ändamål anvisa 900 000 kronor;

2. att i skrivelse till Kungl. Maj:t framhålla vikten av att de värnpliktiga på stridsvagnsutbildningslinjen icke användas för vagn- och materielvård längre tid än vad som erfordras för att de under fältmässiga förhållanden skola kunna sköta sådant arbete, samt att utbildningstid, som vinnes genom rationalisering av sådan materielvård, genom användning av omdisponerad civilanställd arbetskraft eller utnyttjande av lämplig handräckningspersonal för densamma, brukas för en förbättrad utbildning i direkt stridsvagnstjänst;

3. att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan, i vad mån besparingar av tid och pengar kunna göras genom att till stridsvagnskörskolornas förfogande ställas särskilda övningsstridsvagnar.

Stockholm den 24 januari 1950.

Sven Wedén.

Gust. Kollberg.
